

друштвени живот. То се шири и у прост народ, приређују се народни скупови, „табори“ што је изазвало опште одушевљење. Али тадањи родољуби писали су „више одушевлено него правилно“. Није дакле било довољно дати обрасце доброга писања и правилнога говора, него је, исто тако, било потребно указати и на погрешке и неправилности које више нико није осећао као такве. И Левстик се дао на посао.

Пре свега, у своме огледу „Путовање од Литије до Чатежа“ у облику путописа Левстик критикује књижевне и језичке прилике код Словенаца. Са жаљењем констатује да словеначка народна поезија нестаје; једва ако се нађе по нека стара жена да зна одломак које народне песме. Несловенац Коритко указао је Словенцима да су некад имали народних песама; недостајао им је Вук Караџић да их скуп. Левстик ту још додаје да је у детињству у свом родном крају слушао више пута српске народне песме о Краљевићу Марку, али не од домородаца него од Белокраћаца.

У огледу „Погрешке словеначког писања“ („Напаке словенског писања“) Левстик неумитно подвлачи све оно што се под утицајем немачког језика увукло у словеначки језик. По њему, главна погрешка словеначких писаца је у томе што сви мисле немачки, а слажу словеначке речи. Код њих је, као у немачком језику, глагол на крају реченице, помоћни глагол у почетку, а главни тамо негде у „деветој дежели“, како он каже. То није у духу словенских језика, а није ни то да заменица стоји далеко од глагола. Немац говор завршава глаголом, док Словен њиме почиње. Да би своја тврђења поткрепио, Левстик се стално позива на језик српских народних песама који је сачувао све особине словенских језика. Он налази да Вуку треба да буду захвални сви Словени, не само Срби, што је покупио то народно благо. Препоручује словеначким писима да ограниче употребу инфинитива; да више употребљавају радно него трпно стање; да прилог за одрицање не стављају иза глагола, као Немци; да присвајање више изражавају присвојним придевом него генитивом, и да глагол *знаши* не употребљавају у смислу *моћи*. (Љути се много због сложеница колодвор и клобасе, које су, упркос томе, остале и до данас). — Туђе мисли, наставља